

DOMOLJUB

Izhaja sveder vsak prvi in tretji četrtek meseca. Ako je ta dan praznik, izide dan poprej. Cena mu je 80 kr. na leto. Izsirati se sprejemajo in plačujejo po dogovoru.

Slovenskemu ljudstvu
v poduk in zabavo.

Spisi in dopisi se pošiljajo: Uredništvu „Domoljuba“, Ljubljana, Semeniške ulice št. 3. Naročnina in inserati pa: Upravištvu „Domoljuba“, Ljubljana, Kopitarjeve ulice št. 3.

Štev. 14.

V Ljubljani, dné 16. julija 1903.

Leto XVI.

„Luč na nebu“ ugaša . . .

„Sveti oče umirajo!“ — ta glas se te dni razlega po vsem katoliškem svetu in milo odmeva v potrthih srcih zvestih sinov sv. cerkve!

„Veliki Leon umira!“ — čuje se tudi v vrstah nekatoličanov, ki s sočutjem zró v Rim, kjer se bori s smrtjo občudovani Lev . . .

„Luč na nebu ugaša“ — morda je že ugasnila, ko pišemo te vrstice, pišemo na tistem prostoru, kjer smo pred kratkim prinesli milo sliko ljubeznjivega starčka in ga proslavljali ob petindvajsetletnici njegovega papeževanja!

Velika žalost lega na večno mesto, velika žalost na ves krščanski svet . . .

Ko je 3. marca l. 1878. Leon XIII. zasedel stolico sv. Petra, tedaj je stopil predenj svečenik, zažgal je pred njim kosom prediva ter vzkliknil: „Glej sv. oče, tako minljivo je vse na svetu!“ Leon je bil tedaj slaboten starček 68 let in mnogokdo si je strahoma mislil: ali ni morda ta hitro goreč in pojemajoč plamen zares le podoba starčkovega življenja? Toda ni bilo tako! Leonu so položili na glavo tiaro in kakor da se je razlila tedaj starčku v ude nova moč, je z mladostnim ognjem vsprejel veliko nalogo in neupognen skozi boje

in vihre načeloval krščanskim narodom, vodeč jih k zmagi, k luči, k resnični svobodi, k večnim zlatim ciljem.

V čudu je strmel svet in se klanjal velikemu duhu osivelega starčka.

Stoletje se je bližalo zatonu in v mladi zarji je vstajal novi XX. vek. Vse se je proseče vpraševalo, učaka li Leon novo stoletje? Starčku je bilo že devetdeset let! Zasinilo je l. 1901., prvo leto XX. veka — in Leon XIII. je je pozdravljaj z veličastno himno in odpiral je sveta jubilejna vrata in prosil na pragu novega stoletja narodom miru, blagoslova!

Ko je bila krščanskim narodom izpolnena ta želja, so zaželeli, da bi čakal Leon vsaj še 25letnico svojega papeštva. Prišlo je l. 1903. in Leon je dozrl tudi Petrove dni! — In sedaj umira!

Velika žalost lega na večno mesto, velika žalost lega na ves krščanski svet . . . Vsi smo vedeli, da mora danes ali jutri priti ta dan — in vendar, ko je prišel, ko moramo reči: „Leon umira“, kako težko verjamenno to prežalostno vest. Toda biti mora! Kristus, ki nam je poslal Leona, ga tudi kliče k sebi . . .

Bolezen sv. očeta.

Dne 5. julija se je nenadoma razširila po svetu vest, da so sv. oče nevarno zboleli. Sicer so že prej večkrat razni listi, zlasti židovski, pisali o nevarnih boleznih pri sv. očetu; toda vselej se je izkazalo, da so bile to same laži ali pretiranosti. Zato tudi sedaj v prvem trenutku nismo verjeli poročilom; a žalibog se je kmalu vest tako potrdila, da ni bilo nobenega dvoma več. Ker bo gotovo zanimalo bralce „Domoljubove“ izvedeti tudi podrobnosti o bolezni vidnega poglavarja sv. cerkve, zato hočemo tu podati nekako podobo o početku in razvoju bolezni. Poročilo je posneto po brzojavkah, priobčenih v „Slovencu“.

Kardinal Oreglia.

Vzrok in začetek bolezni.

Dne 3. julija je bil sprejem ogrskih romarjev. Dasiravno že nekaj dni poprej sv. oče niso dobro spali in so bili vznemirjeni, so romarje vendar-le sprejeli, kar je starčka v teh letih precej utrudilo. Poleg tega je bila tiste dni silno velika vročina v Rimu, ki je na sv. očeta vplivala tako, da so jih večkrat napadale slabosti. Zdravnik je nasvetoval izprehode po vatikanskih vrtovih. Dne 3. julija so sv. oče naročili, naj bo ob 8. zjutraj pripravljen voz, da se popeljejo na izprehod. Pa prišli so že ob $\frac{3}{4}$ 8. uro na vrt, in ker še voza ni bilo, izprehajali so se nekaj časa po vrtu, opirajoč se na palico. Pri tem so se pričeli potiti in so se tako prehladili. Ko so se vrnili v svojo sobo, so pričeli tožiti, da se ne

počutijo dobro. Popoludne jih je obiskal njihov osebni zdravnik dr. Lapponi. Tudi v soboto zjutraj dne 4. julija je bil naročen voz; a sv. oče niso prišli iz svojega stanovanja. Nato se je izvedelo, da so sv. oče zboleli.

Zdravniška sodba o bolezni.

Poklicani zdravnik dr. Lapponi je celo noč ostal v Vatikanu. Spal je v zasebni knjižnici papeževi, ki jo loči le zastor od papeževe spalnice. Sv. oče niso mogli spati, padli so večkrat v nezavest, šele zjutraj so vsled utrujenosti zaspali. Tudi naslednji dan v soboto se položaj ni izpremenil. Noč od sobote na nedeljo je bila mirnejša, vendar so se začele pojavljati srčne slabosti. V nedeljo dopoludne je došel tudi zdravnik profesor Mazzoni; oba zdravnika sta skrbno preiskala sv. očeta in izjavila, da se je na pljučah pokazalo starostno otrpnjenje; bolezen da je sicer resna, vendar da v hipu ni nevarnosti. Pozneje pa se je pokazalo, da se je vnela prsna mrena, kakor bomo še omenili. Najbrže je bilo oboje. Sv. oče so tudi sami čutili, da je bolezen nevarna; nekemu grofu, ki je bil v petek dne 3. julija pri njih v avdijenci, so rekli: „Jaz sem zares bolan, moji dnevi, celó moje ure so štete.“

Življenje sv. očeta v nevarnosti. — Katoličani v skrbeh.

Zdravnika sta o resnem položaju svetega očeta takoj obvestila državnega tajnika kardinala Rampollo in nečaka papeževega grofa Kamila Pecci. Rampolla ni hotel verjeti, da je stvar tako resna, a Lapponi je zatrdil, da je prav velika nevarnost. Nato je kardinal pozval k sebi kardinala komornika Oreglia in mu naročil, naj pripravi vse potrebno za konklave (volitev novega papeža). V nedeljo popoludne je prosila grofinja Moroni, nečakinja papeževa, naj podelé njenim otrokom poslednji blagoslov. Sv. oče so ugodili njeni prošnji in blagoslovili njene tri male otročiče. Kmalu so zvedeli o tem drugi kardinali in rimsko prebivalstvo. Zavladala je občja žalost. Kardinal vikar je takoj odredil molitve za papeža v rimskih cerkvah, katerih se občinstvo v obilnem številu udeležuje. Tudi po škofijah drugod po svetu so škofje pozvali

duhovnike in vernike, naj molijo za svetega očeta. Iz vseh delov sveta prihaja vsak dan na tisoče brzojavk, v katerih se poprašuje po stanju papeževe bolezni. Med prvimi, ki so brzojavno poprašali, kako gre sv. očetu, so bili naš cesar Franc Jožef, potem nemški cesar Viljem, angleški kralj Edvard, portugalski in španski kralj, predsednik Roosevelt in mnogo drugih dostojanstvenikov.

Sv. očeta previdijo.

Ker so bili vsi s sv. očetom vred pričani o nevarnosti bolezni, so v nedeljo zvečer dne 5. julija sv. oče z veliko pobožnostjo prejeli sveto popotnico. Ko je monsr. Pifféri v spremstvu nobelgardistov in papeževega orožništva s sveto popotnico stopil v sobo, so vsi poklekli in nato je kardinal Serafin Vanutelli podelil sv. očetu sveto popotnico. Sv. oče so bili videti kakor zamaknjeni. Navzoči so jokali. Ko so molili očitno spoved, so trikrat razprostrli roke, zaklicali: „Mea culpa, mea culpa, mea maxima culpa“ in potem sklenili roke v znamenje ponižnosti preko prsi. Po svetem opravilu so šli mimo njihove postelje ondi zbrani kardinali ter papežu poljubili roko. Eden izmed kardinalov je rekel sv. očetu: „Molitve, ki jih opravljamo, Vas bodo rešile, sv. oče!“ Papež pa so odgovorili, da gredó v večnost. Nekemu drugemu so rekli: „Že čutim v sebi mir telesne smrti, radost prihodnjega življenja. Molite za starega papeža!“ Kardinalu Ferrata so pripomnili: „Mi se bližamo večnosti, ljubi Ferrata, za nas se kmalu nehajo vse skrbi.“ Kardinalu Machiju so rekli: „Sedaj gre z menoj proti koncu. Ne vem, če je bilo vse dobro, kar sem naredil. Vselej pa sem poslušal glas svoje vesti in svete vere.“ — V ponedeljek so sv. očetu podelili tudi sv. poslednje olje. Po prejemu tega zakramenta so se sv. oče dvignili, blagoslovili okoli stoječe in dejali: „To je moj zadnji blagoslov!“

Daljni razvoj bolezni.

Tekom noči od nedelje na ponedeljek (5.—6. julija) se stanje bolezni ni dosti izpremenilo. Močna narava sv. očeta je čudovito kljuovala bolezni. Žila je sicer slabo bila, a brez prestanka. Zjutraj so sv. očeta na njihovo željo dvakrat nesli v naslonjač, kjer sta jih našla tudi zdravnika. Popoludne

6. julija se je zdravje sv. očetu čudovito zboljšalo, kar je vse z veseljem napolnilo. Zavžili so tudi nekaj jedi. Zvečer pa se je začelo obračati zopet na slabše; dihanje je bilo hitrejše, žila slabotna in se večkrat ni čutila. Po polnoči je bilo tako slabo, da sta zdravnika prisodila sv. očetu le še nekaj ur življenja. Toda to se ni uresničilo. V torek zjutraj (7. julija) se je zdravje obrnilo zopet na boljše. Zahtevali so celó, naj jih nesó k njihovi pisalni mizi, kjer so svojemu kapelanu narekovali novo pesem o solnčnem zahodu.

Vkljub bolezni velika skrb Leonova za sv. cerkev.

Sv. oče vkljub bolečinam vedno mislijo na blagor sv. Cerkve. V pogovoru s kardinalom Oreglia so izrazili upanje, da kardi-

Profesor Mazzoni,
zdravnik sv. očeta.

nali pri volitvi novega papeža ne bodo pozabili krivice, ki so jo sovražniki sv. Cerkve prizadeli cerkvi v letu 1870, in bodo volili moža, ki bo branil zvesto in brez strahu pravice cerkve in njeno neodvisnost. To je opomin umirajočega papeža svojemu nasledniku. Svojemu osebnemu zdravniku pa so rekli sv. oče malo prej: „Ne varajte se; stari Pecci umrje, papež pa je neumrljiv.“ Ko jim je v torek nekoliko odleglo, so svojemu tajniku narekovali daljši spis; pravijo, da je ta spis politična oporoka Leona XIII. Tudi gledé volitve novega papeža so sv. oče vse potrebno ukrenili.

sv. oče operirani.

Zboljšanje je trajalo le malar časa. Moči so vedno bolj poverljive. Namučeni sta se zdravnik odločila, da sv. očeta operirata. Prepričane sta se namreč, da se je v črevesju začela prava metastaza in da torej grozno tekočina, ki se je nabrala v prostem kosu, odstraniti. Na vprašanje, če dovolijo, da jim operirajo so rekli: „Stojte po svoji pravdnosti, mi imamo zaupanje na vas.“ Nato so se v molitvi bogu priporočili. Operacija se je posrečila in je trajala le štiri ure časa. Odstranilo se je z operacijo 800 gramov črnozlate tekočine. Po operaciji so se sv. oče veselo razgovarjali in so sami dejali, da jim je precej odleglo. Videti so hoteli na vsak način utrditi, s katerim se zdravnik zvešili operacije. „To mora biti jako umetno napravljeno instrument, pa tudi vsa zdrav-

Dr. Lamponi,
očeje zdravnik sv. očeta.

nikova je spretna, ker nisem čutil nikakih bolečin“, dejali so sv. oče. Le to, so rekli, da jim žalosti, ker naslednji dan ne bodo mogli biti navzoči pri pobožnostih na čast karmelski Materi Božji. Vatikanski krogi so bili tega izboljšanje jako veseli, zdravniki pa nimajo veliko upanja in pravijo, da more papeža rešiti le še čudež.

Po operaciji.

Prvo zboljšanje po operaciji je trajalo le malo časa. Slabosti so se ponavljale in sv. oče so imeli slabo noč. Moči so vedno bolj ginevale in zlasti delovanje ledvic je navdajalo zdravnike s skrbjo. Mazzoni je izgubil vso nado, ki jo je imel še prejšnji večer. Splosna sodba je bila, da je življenje

sv. očeta izpujsteno. Kardinal Vanutelli je bil pozvan k sv. očetu in jim je podelil zadnje odvezo. Eden izmed zdravnikov je dejal: „Prva operacija smo imeli malo upanja, sedaj imamo le še slaboten žarek upanja.“ Mazzoni pravi, da je proti starosti vsak boj brezuspешen. Bolezen se razvija dalje in popolno ozdravljena je nemogoča. Sv. oče so čutili to tudi sami: monsignoru Angeliju so rekli, da čutijo, da jim Bog kliče k sebi: Lamponiju pa so omenili: „Vi pač ne morete nič storiti proti moji starosti: saj živim že skoro celo stoletje.“ V sredo (8. jul.) zjutraj je bilo nekoliko boljše, popoldne zopet slabše.

Nepričakovano izboljšanje.

V četrtek (9. julija) se je sv. očetu čudovito obrnilo na bolje. Preživeli so mirno noč, hrani so zeli 5 ur. Žila je začela biti krepkejša, slabost se je znatno zmanjšala. Mazzoni je dejal, da bi to pri navadnem možu pomenilo zdravje. Zjutraj ob 6. uri so vstali celo iz postelje. Zdravniki so jim prigovarjali, naj uživajo kaj več hrane. Ker so se branili, je profesor Mazzoni dejal sv. očetu: „Kakor ovetka vode, tako potrebuje Vaša Svetost hrane“. „Da“, odgovorili so sv. oče. „A ovetki se priliva k večjemu dvakrat na dan, vi me pa silite vsak trenutek, naj jem.“

sv. oče drugič operirani.

Veselo nad očividnim izboljšanjem svetega očeta pa se je kmalu zopet izpremenilo v žalost. Proti večeru je namreč silen kašelj napadel sv. očeta in padli so v nezavest. Pihnil so tudi kri. Moči so vedno bolj pešale; ker se je voda v prsih zopet nabrala, je bilo treba nove operacije, ki se je v petek (10. julija) zjutraj izvršila in posrečila. Po operaciji so sv. oče takoj lože dihali in tudi srce je jelo lože delovati. Zdravnikom pa so rekli: operirajte, le operirajte! Bolezen mi morda odpravite, a mojih 93 let mi ne morete vzeti raz hrbta. Starost je že sama na sebi bolezen.

Položaj po drugi operaciji.

Položaj po drugi operaciji je bil vedno boljši. V soboto, nedeljo in ponedeljek (11.—13. julija) se je toliko obrnilo na boljše, da so zdravniki baje rekli, da sv. oče še več tednov lahko živijo. Eden zdravnikov

je celo dejal, da možnost ozdravljenja ni izključena. Kritična doba bolezní je prekoračena. Slabost je sicer še vedno velika, vendar neposredne nevarnosti ni. V ponedeljek je sv. očeta začela kuhati vročina; zdravniki pravijo, da je to njihovi starosti dobro znamenje. Po noči so spali zopet kakih 5 ur. Hoteli so na vsak način vstati in zdravniki so jih komaj pripravili do tega, da so ostali v postelji. Iz Neapeljna so meščani prinesli čudapolno čepico sv. Januvarija, ki je tam živel in je tam pokopan. Že v tisočih slučajih je ta čepica pokazala svojo čudadelno moč. Sv. oče so jo poljubili in jo dejali na glavo. (Daljna poročila bolezní bomo prinesli prihodnjič, ker moramo list skleniti. Dosedanja segajo do pondeljka zvečer dne 13. julija.)

Cesar Viljem molí za sv. Očeta.

Cesar Viljem je izvedel za bolezen sv. očeta na krovu ladije „Hohenzollern“. Pri službi božji na krovu je opravil cesar molitev za sv. Očeta, rekoč: „Papež, katerega poznam, ljubim in spoštujem, je v nevarnosti; molímo zanj!“ Cesar je na to glasno molil in dostavil: „Svet potrebuje velikih in plemenitih mož. Naj vsemogočni Bog sv. Očeta ohrani še dolgo vrsto let!“ Dospel je v Rim tudi cesarjev pribočnik, ki je donesel lastnoročno cesarjevo pismo.

Splošno zanimanje za bolnega sv. Očeta.

Poleg že prej omenjenih visokih oseb je tudi ruski car poslal brzojavko, v kateri izraža željo, da bi sv. Oče kmalu ozdraveli. Turški sultan in kitajski poslanik se zanimata za njihovo stanje. Iz vsega sveta dohaja silno brzojavov; dosedaj jih je došlo nad 15.000; kar v pletenih koših jih nosijo v Vatikan. Več tednov bo treba, da spravijo vse te brzojavke v red. V Rim je došlo že nad tisoče tujcev; hoteli so prenapolnjeni. Italijanski kralj ne potuje v Pariz. Iz vsega tega se vidi, kak pomen ima papeštvo na svetu!

Dr. Lapponi o Leonu XIII.

Ko je imel Leon XIII. obhajati svoj 91. rojstni dan, izpregovoril je njegov telesni zdravnik, dr. Lapponi, tele besede: „Skoro bi rekel, čim starejši je papež, toliko lažje nosi svoja leta. Dasiravno je preteklo leto papežu prineslo mnogo truda, pa se mi danes

zdi krepkejši kakor pred letom. Bolečine in druge telesne slabosti, ki so jim podvrženi starčki, so Leonu XIII. neznane. Počuti se prav dobro, njegove oči so tako dobre kakor moje. Sicer je nekoliko kratkoviden in nosi naočnike, pa jih dostikrat spusti na čelo ali jih popolnoma odloži, ker so mu v nadlego; prav dostikrat sem ga videl brati brez naočnikov. Njegov spomin je kar naravnost čudovit, pa ne mehaničen, kakor se najde pri starčkih, ki se dostikrat spominjajo preteklih stvari prav dobro, novih dogodkov si pa ne morejo ohraniti v spominu. Sv. oče se pa spominja najnovjših stvari in oseb ter se potem o njih méni. Bojim se skoro, da se peča s preraznimi stvarmi. Posebno po noči dela njegov duh in se čudovito pokaže njegov spomin. Pred nekaterimi meseci je poklical ob pol 7. uri zjutraj svojega tajnika in mu je narekoval 90 latinskih verzov, ki jih je zložil tisto noč, ko ni mogel spati, pa si jih je dobesedno ohranil v spominu. Prav nič se mu ne pozna trud in tudi sveto leto ga ni potrlo. Skoro sedemdesetkrat je bil v cerkvi sv. Petra to leto: pa to ga ni utrudilo, bilo mu je v prijetno izpremembo. Prav nič mu ni delalo skrbi, da je iz toliko grl donelo: eviva, ali da mu je ploskalo 20 do 30, celo do 50 tisoč vernikov; vedel sem, da mu to dobro dene. Oteklina na nogi je popolnoma zginila, komaj je še videti sled prereze: vse to kaže, kako zdravo je telo papeževo. Ko smo ga operirali, doživeli bi bili nekaj čudovitega: rana bi se mu bila zarasla v 24 urah, če bi ne bil toliko nepreviden, da se je v noči, ko smo ga operirali, sam za kratek čas dvignil. Kot papež še ni bil nikoli resno bolan, izvzemši otekline, ki jo je brez posebnih bolečin nosil 30 let, tudi kot kardinal ne.

Bolniška soba Leona XIII.

Nj. Svetost Leon XIII. leži na svoji nizki postelji. Obraz mu je skoro prozoren, posteljo obdajajo zastori iz musolina, ki prepregajo baldahin: podoba bolnikova napravlja utis belega oblaka. Postelja je nasproti okna, ki je na pol zaprto: svilnati zastori branijo, da solnčni žarki ne padajo na bolnika. Vse stene so pokrite z zeleno svilo. Na desni strani postelje stoji okusno izdelana omara iz začetka prejšnjega stoletja, na levi široka,

pripravna pisalna miza, na kateri je velik srebrn črninik. Vrhu tega je na mizi križ iz slonove kosti, nekaj knjig, in knjige stare ter nove zaveze. Pred pisalno mizo je z rudečo svilo preoblečen stol s pozlačenim naslonjalom. Ta soba ima dvojne vrat: ena vrata vodijo v zasebno kapelo, druga pa v tako zvano „prestolno dvorano“, kjer papež daje manjše avdijence. V sobi je še osem pozlačenih stolov: to je vsa papeževa sobna oprava. Podobni na stenah, le podoba M. B. z zlatim okvirjem visi nad posteljnimi zglavjem. Ob postelji je še stol naslonjač ter klečalnik.

Sklep.

Iz vsega tega vidimo: Bolezen je huda, a telesna moč sv. očeta naravnost čudovita. Smrt bi bila že davno nastopila, ako bi Leon XIII. ne bil človek izvenredne narave, ako bi v svojem življenju ne živel tako redno. Kakor so bili sv. oče občudovanja vredni v svojem življenju, tako so občudovanja vredni tudi v svoji bolezni. Položaj je sicer resen in nevarnost velika: a vse je v božjih rokah. Zato kličemo k Vsemogotnemu: Ohrani nam Leona XIII!

Ne dajajte otrokom opojnih pijač.

(Dalje.)

Ali so Vam poznati iz zgodovine Špartanci? Oni krepki, žilavi narod starega veka, katerega žilavost se še dandanes podaja kot vzgled našim otrokom. A kaj so delali Špartanci? So mar pustili svoji deci piti opojne pijače, češ, da bodo bolj trdni, bolj žilavi, kakor to mislijo naši starši, kadar dadó otrokom pijačo? Nikakor! Oni so upijanili svoje sužnje, da so se valjali po cestah, da so tako budili v svoji deci gnus pred pijančevanjem, da so tako odvracali deco od pitja opojnih pijač. A pri nas so otroci navajeni videti svoje starše, ki bi jim morali dajati dober vzgled, pijane, pri nas se najdejo starši

ki niso prej zadovoljni, predno tudi otrok nima malo „v glavi“, dokler tudi otrok ni malo „natrkan, vesel“. Tudi drugi, ki prihajajo v hišo (to delajo osobito razni gostje s krčmarskimi otroci!), si štejejo v čast, če morejo malo dete, ki je komaj začelo hoditi, malo napojiti. Kako vzroji mati, če vidi kakega tujca, ki se je malo dotaknil s palico glave njenega otroka; a kaj poreče onemu, ki dá njenemu detetu opojne pijače, ki na ta način o šk o d u j e m o ž g a n e d e t e t a veliko bolj kakor oni s palico? Nič! In tako se širi pijančevanje, četudi v majhni meri, tudi med deco, in nihče ne nastopi resno proti takšni vnebovpijoči zlorabi opojnih pijač.

Se predno je otrok v dobi, da lahko gre z očetom v gostilno, še ko je dojenček, skrbita marsi kateri oče in marsikatera mati vneto za to, da otrok ne dobi prepozno strupa v podobi opojnih pijač, v podobi alkohola. Znano je, kako hočejo nekateri stariši svoje otroke miriti, posebno deco, ki je še v zibelki: V usta mu vtakne takozvano „mužo“ ali „cucel“ ali „cic“, kakor pač v raznih krajih to imenujejo, in gotovo v eni tretjini slučajev namoči „vestni“ oče ali „ljubeča“ mati ta „cucel“ v kako opojno pijačo, bodisi vino ali celo žganje. To se rabi posebno takrat, ko začno siliti otroku zobje na dan; na eni strani zato, da otroka pomirijo, deloma pa zato, da „zobje prej pridejo na dan“. Prejšnje čase so kuhale matere kot „mirilno“ pijačo svojim otrokom tudi makovo seme, da so tako otroka baje lažje pomirile, to se pravi, da so ga s strupenim opijem, ki se nahaja v makovem semenu, o m a m i l e. Dandanes že vedo, da je to nevarno; toda ista mati, ki bi se morda prekrizala, ko bi videla svojo sosedo, da daje otroku piti makovo pijačo, namoči mirno otrokov „cic“ bodisi v vino, jabolčnik ali celo žganje.

In ne le to, tudi žejen je včasih otrok. In na mizi se nahaja ravnokar kaka opojna pijača, vino ali jabolčnik. Poželjivo gleda dojenec bleščečo se kupico, in zakaj bi mu pač bili nevoščljivi, saj par požirkov, magari tudi pol kupice, mu ne bo škodovalo. Vem in poznam kraje, kjer se otroke redno napaja z jabolčnikom. Ljudje pravijo: ah kaj, saj to ne škoduje, to ga le še krepki; in otrok se pač mora tudi navaditi. V svoji n e v e d n o s t i grešé ljudje nad usodo svoje dece, in mnogokrat ali nikdar ne pomislijo, da so oni krivi, če je otrok slaboten, če se slabo uči, če je svojeglav itd. No o tem bomo govorili še pozneje.

In ko je dete nekoliko odraslo, ko se že postavi na svoje noge, ko gre z očetom na sprehod ali pa v nedeljo k maši, takrat prevzame oče nadaljnji pouk v „pitju“. Saj vendar ne sme otrok

delati svojemu očetu — ki ga „pošteno prenese“ — sramote, da ne bi ničesar mogel prenesti.

In tako se zastruplja ves naraščaj in nevarnost je, da nam vzrase zarod pijancev, katerih telo in duša sta onemogla pod vplivom alkohola, ki ne nosijo le podedovanih znamenj pijančevanja svojih staršev, ampak tudi znamenja vednega propada, katera so si pridobili tekom svojega pijančevanja. In čas je, da se odkrito pové osobito siromašnim masam slovenskega ljudstva, iz katerih so vedno in bodo vedno izšli prvoboriteli za naš narod, kaj grozi naši bodočnosti, če bodo stopali v areno za slovenski narod mesto zdravih, jasno mislečih značajev ljudje, ki so se potopili v morju alkohola in ki so duševno leni, nezmožni za vsako delo. Zato bodi naše geslo: „Ne dajajte otrokom opojnih pijač!“,

Zadnje vesti o bolezni sv.očeta.

RIM, 14. julija. Propadanje moči sv. očeta je celo noč trajalo dalje. Vsaka rešitev njihovega življenja je izključena. Smrt se splošno v najkrajšem času pričakuje.

RIM, 14. julija. Ob 4. uri zjutraj so sv. oče želeli videti svojega nečaka grofa Pецelja, ki je skoro nato prišel v Vatikan. Sv. oče se često po več minut ne zavedo. Zdravniki so izgubili vsako upanje.

RIM, 14. julija, (ob pol 9. zvečer). Moči pojemajo počasi, toda neprestano. Zdravniki so se izjavili, da smrtna ura lahko vsak trenutek nastopi.

20.000 kron najdenine za vojaka. Z Dunaja poročajo, da je našel neki vojak 24. pešpolka, ko je šel v vojašnico, na cesti poštni zavitek, zapečaten in ovit. Pobral ga je ter nadaljeval svojo pot. Kar prileti za njim oni poštni uslužbenec, ki je zgubil na potu z voza omenjeni zavitek ter zahteva, da naj mu ga vojak vrne. Ali ta se je odločno branil, češ, da mora to oddati predstojnikom v vojašnici. Tam so zavitek odprli ter našli v njem 200.000 kron. Vojak je zahteval 10% najdenine, ali poštni erar se je branil plačati, češ, da je našel zavitek poštni sluga. Sodnijske instance pa so bile tega mnenja, da pristoji vojaku najdenine 20.000 kron, katere mu je morala sedaj pošta tudi izplačati in plačati je morala tožbenih stroškov 2400 kron.

Listek.

Izgubljeni sin.

(Povest. Po Oertzen-ovi priredil F. S.)

(Dalje.)

IX. Ves drug človek.

Obupen smeh se je pokazal na obrazu Cilke, ki je bila zaprta v svoji sobici. Nekaj časa je poskušala odpreti vrata, toda zaman. Zato je splezala na okno in zrla na dvorišče.

„Neumen si, Anton“, govorila je sama s seboj, „boljše je skočiti doli in si zlomiti nogo, kot pa ostati gori in lakote umirati. — — Mračni se že, o kako lepo se žari na zahodu!“

Spustila se je počasi na tla in prišla tako nepoškodovana iz hiše. Napotila se je proti cerkvi, kjer je ravno zvonilo k večernicam. Stopila je v na pol razsvetljeno cerkev, pokropila se z blagoslovljeno vodo in pokleknila v samotni kot. Tu je bilo temno in hladno. Pred velikim altarjem pa je gorela večna luč, kot bi plamtelo v živem telesu srce polno ljubezni. Opojen duh kadila se je razprostiral po cerkvi in se dvigal kvišku kot prisrčne molitve, molitve polne vere, upanja in ljubezni. — —

Siromašna, uborno oblečena in lačna deklica se je ozirala po cerkvi naokrog. Zrla je kvišku in se izkušala zatopiti v molitev — a ni ji bilo mogoče. Ni mogla zatreti obupnih misli, ki so se ji rodile v glavi, nekaj časa je mislila in mislila, slednjič pa jo je obšel neki sladki mir, neko tajno, tolažljivo čuvstvo.

Po cerkvi so se začuli trdi cerkovnikovi koraki. Cilka je planila kvišku in odšla iz cerkve.

„Kaj bo z menoj? Vse me je zapustilo, njega pa še niso vsi pozabili, k njemu grem — —, k njemu!“

Hitela je po cesti proti Svetinovicim. Na vrtu se je sprehajal Janko gori in doli.

„Janko!“

Janku se je obličje zmračilo.

„Če prav ste jezni name, vendar moram z vami govoriti. Povedati vam moram veliko skrivnost, Anton je ne sme slišati, ker bi me spet zaprl. Velika skrivnost me teži; če vam jo povem, mi bo lažje.“

„Dekle, pojdi domov, ti si bolno!“

„Mislite, da se mi meša, jeli? Motite se.“

Janko jo je začuden opazoval. Njene modre oči so bile jasne kot vedno, to ni kazalo, da bi se ji mešalo. Začutil je v sebi sočutje in usmiljenje z ubogo deklico in prijazno jo je vprašal:

„Kaj pa bi mi rada povedala?“

„Resnico! Anton je požgal, ne pa Nande. Mislil je, da spim, in stiskal je pesti in klel, da je bilo groza. Ko je videl Nandeta mimo iti, se je zlobno zasmel: Čakaj, jaz ti že povrnem. Spravim te v zapor, če le koga! Potem grem pa čez morje! Tako je dejal in z gorečo trsko je zletel po stopnjicah in zažgal streho. Jaz pa sem skočila po koncu in hitela za njim. „Gori, gori“, kričala sem na vse pretege. On pa me je divje pogledal in me sunil po stopnjicah. Nato me je zmerjal in pretepel, pred ljudmi pa je rekel, da se mi meša, da ga ne bi mogla izdati. Zaprl me je v sobo in me hotel sestradati, toda ušla sem in prišla k vam. Težko mi je bilo to storiti, brat je le brat. O, da bi bila prej umrla, predno sem kaj takega doživela! Ako bo vsled mene prišel v nesrečo, ne bom nikdar več vesela na tem svetu.“

Janko se je tresel, kakor šiba na vodi.

„Nande, Nande!“ je mrmral sam pri sebi. „Nande, Nande!“ in jaz sem pustil, da so ljudje tako govorili o tebi! Očeta nisem tolažil v njegovi žalosti! Se povečal sem njegovo sramoto, ker sem sam zatrjeval da je Nande izgubljeni sin.“

„Janko“, dejala je Cilka, „Anton me bo tepel in zmerjal, ubil me bo — pa saj rada umrjem, da le vi živite.“

„To moram naznaniti sodišču v mestu, kar si mi prej povedala, da ne bodo po krivem dolžili —“

„Naznaniti sodišču?“ Cilka je prestrašena zatrepetala.

„Ne gre drugače, izročiti moram tvojega brata v roko pravici. Svojemu bratu moram povrniti dobro ime jaz, jaz, ki sem ga žalil, jaz, ki sem ga spodil z doma. Če bi ga končalo to, od koga bodo terjali stariši svojega sina?“

„Pišite mu pismo, da je Cilka izdajica in da je on nedolžen!“

„Pisati? Kako mu naj pišem, ko ne vem, kje je?“

Dekle se je trpko nasmehnilo.

„Janko!“ zaklicalo je proseče.

Nič odgovora. Tiho in potrto je odšla po cesti.

Brez cilja je tekala okrog, kakor zbegana srna.

Prišla je tudi k cerkvi, kjer je prej klečala.

Zraven je bilo pokopališče, križ je stal pri križu, veliki in majhni, leseni in železni.

Cilka se je prekrizala: „Bog se usmili moje uboge duše!“

Po cesti mimo se je nekdo pripeljal z iskrim konjičem. Kakor blisk je šinil voziček mimo in izgubil v večernem mraku.

Cilka je hitela po istem potu dalje. Nikjer ni bilo človeka; pred njo se je razprostirala zapuščena ravnina zavita v meglo in temo.

Prišla je do močvirnatga kraja zunaj vasi. Često so ga že poskušali zasuti s kamenjem in dračjem toda voda je vedno nastopila čez. Pravljica je trdila, da se je tu pogreznila nekoč cerkev.

Tu sem je prišla Cilka. Temna voda, v kateri so odsevale zvezdice, ji je ugajala. Tu se ji je zdelo, da ni več sama, ni več zapuščena. —

Voda je malo zapljuskala, bičje se je zamajalo, Cilka je stopila v vodo in zrla nepremično v vodo. Ni se genila, vse je bilo tiho in mirno okrog nje kot v grobu. Zdelo se ji je, da deluje nanjo neka nepojmljiva, nevidna moč iz vode. Sklonila se je nižje, lasje so se doteknili vode, zdelo se ji je, da jo vlečejo za seboj; z neba je odseval rdečkast svit v vodi; ali niso to nebesa? Da, spodaj so nebesa! Z obema rokama je posegla v vodo. Zaslišala je neko bobnenje, šumenje vedno huje, — je li to že smrt? Mraz jo je spreletel po vsem životu — še vedno se je čulo ono bobnenje . . . Zavest jo je zapustila — mehko in hladno je bilo njeno ležišče.

* * *

Nočni čuvaj Pikec.

Nočni čuvaj Pikec je bil fant, ki ni imel para daleč na okrog. Dolgo časa je že opravljal v Srednji vasi službo nočnega čuvaja, tako dolgo, da je imel na plečih že skoraj šest križev. Za časa njegovega službenega delovanja se ni izvršila nobena tatvina. Sicer je ta in oni poskušal ulomiti v kako hišo, a Pikec je vedno še o pravem času s svojo „vahtarico“ odpodil nepovabljenega goste.

Ker je bil Pikec tako vesten v svoji službi, zato Srednjevaščani niso mislili, da bi se dobile novega nočnega čuvaja; Pikec pa je tudi rad opravljal službo. A starost je starost; zahteva počitka in ne smemo se čuditi, če je Pikec včasih pri Hudnikovem podu kar na mostovžu malo zadremal. Da bi trdno zaspal, o tem še govora ni. Slišal je vsak šum, slišal natančno, kdaj je bila ura v zvoniku in vedno naznanjal o pravem času uro za uro.

Približala se je bila pozna jesen. Pikec je že nekoliko zeblo in zato je pridno stopical po vasi gori in doli. Na dolnjem koncu vasi je zagledal pred Gromom naložen voz sena.

„Ti Pikec, kajpa, ko bi ti splezal tu gori in se zaril v seno? Potem bi te gotovo ne zeblo“, je šinilo

Pikcu bliskoma v glavo — — „Bi že bilo, bi že bilo, a kaj, če zaspim!? Danes so oči tako trudne in komaj gledajo.“ „Če dozdej nisem nikoli zaspal, zakaj bi moral ravno nocoj?“ si je dajal Pikec pogum.

In lenoba je zmagala. Pri podu je dobil lestvo in kmalu je tičal do vratu v senu.

Tako in podobno je govoril Pikec sam s seboj, dokler ga ni zaspanec zazibal v svojem naročju.

Okoli pol dveh zjutraj je vstal Grom in pokladal konjema. Čez pol ure se je vrnil čedneje napravljen, zapregel konje in pognal: „Bog in sveti križ božji. No, halo, hi!“ in voz se je začel pomikati s — Pikcem vred.

Kardinali, ki se največ imenujejo kot nasledniki Leona XIII.

Sarto je patrijarh v Benetkah, Svampa nadškof v Bologni, Vanutelli nekdanji nuncij na dunajskem dvoru, Rampolla državni tajnik Ferrari nadškof milanski, Gotti iz reda karmelitov.

„Preklicano, tukaj-le je pa boljše, kakor pa pred Hudnikovim podom. Tu me saj nič ne zebe“, si je mel Pikec vesolja roke in bil ponosen, da si je tako imenitno postregel.

„Ej, devet milijonov muh, te-le trepalnice bo reba malo podpreti. Vedno mi silijo skupaj.“

Grom je peljal seno v Jezersko, kake tri ure oddaljeno vas, svojemu bratranču, kateremu je toča vse pridelke uničila.

Prišedši v Lipovščico je Grom obstal pri krčmi in trkal in klical tako dolgo, da so mu odprli in se je mogel z „žganim“ nekoliko ogreti.

V tem trenutku je udarila ura v zvoniku tri. Pikec se je pri zadnjem udarcu zbudil, debelo pogledal in dejal: „Preklicano sem imenitno spal; to me je pokrepčalo!“ Pogledal je za lestvo, a ker je ni mogel hitro dobiti, se je spustil na tla, nastavil rog in trikrat zatrobental v znamenje, da kažejo kazalci ure tri.

„Ti lump, ti! Kje imaš pravico tu vznemirjati ljudi? Jaz ti že navijem uro!“ in Pikec je začutil na vratu ne baš mehko roko Lipovškega nočnega čuvaja.

„Nikar ne uganjaj burk! Tu ne razujem šale. Če me ne spustiš, ti dam s sulico eno čez komat!“ se je možko odrezal Pikec, na hitro zasukal, da je zahrbtni napadalec kar odletel. A napadalec, ki je mislil, da ima opraviti z zrelim ptičkom, se ni dal odgnati. Pograbil je iznova Pikca in pričela sta poskušati, kdo je močnejši. Pikec je podlegel in hočeš nočeš je moral s tovarišem. Ta ga je gnal v vas in poblesnil v hlev in zaloputnil vrata. Zmagoslavno in kot vojak na straži je stal po konci, a po glavi mu je že rojila misel, koliko kozarcev ga bo lahko izpil za mastno nagrado, ki mu gotovo ne odide, ker oče župan niso skopi.

Ko je bil Pikec sam v hlevu, si je mel oči in pričel misliti pravzaprav, kje je in kako pride sem. „O, ti šemca — — ti — —!“ in Pikec se je udaril z roko po glavi. Začel je klicati svojega tovariša, mu razložil vse in dejal, naj gre vprašat Groma, ako ne vrjame.

Lipovškemu čuvaju pa se je zdelo sumljivo. Poznal je Groma in zato je skoraj vrjel Pikčevim besedam, a za nos se le ne bi hotel dati voditi, zato je dejal: „Pojdi za dve sulici od vrat nazaj in se vsedi. Potem pridem sam pogledat, če si res.“ Po časi in oprezno je odpiral vrata vedno pripravljen za napad. A Pikec je bil poslušen.

„Za božjo voljo, Pikec, ali si res ti?“ je vskliknil Lipovski čuvaj France. S Pikcem sta se poznala in tikala, ker sta imela oba enako častne službe.

„Prav ta pravi! Veš, človek ima smolo. Majhno sem zlezal v seno, da bi se malo ogrel, ker me je nekoliko zeblo, ali te preklicane oči so bile tako trudne . . .“

France se je glasno zasmeljal.

„Veš kaj, France, bodi tiho, pa bom dal v nedeljo za dva litra vina!“

V nedeljo sta čuvaja res tako dolgo pila, da sta bila oba židane volje, a če je France molčal, o tem zgodba ne poroča.

Politični razgled.

Ministerski predsednik Körber je hotel odstopiti.

Zaradi različnih homatij, ki mu jih napravljajo razne stranke, posebno pa Ogri, je sklenil predsednik, kateremu so se pridružili še drugi ministri, podati cesarju odpoved. Cesar pa ga je poklical k sebi in mu naznanil, da ne sprejme odpovedi, sprejel pa je ostavko češkega ministra Rezka. Tako ostanejo sedaj Čehi brez zastopnika v ministerstvu. Drugo ministerstvo bo sedaj ostalo na svojem mestu, in za toliko časa bo zopet mir, dokler ne bo spet zbrana avstrijska zbornica. Sedaj v počitnicah, ko bo Körber vladal po tistem razvpitem § 14., bo šlo vse po redu, toda na jesen, ko bodo stopili zopet poslanci vkup, se bo kriza ponovila vnovič. Čehi so mu sicer tudi doslej povzročali mnogo sitnosti, toda njihov zastopnik v ministerstvu je odvrnil marsikako ostro pušico. Tega sedaj ni več. Češki zastopniki niso več vezani na nobeno stran in bodo lahko tem brezobzirnejše nastopili proti vladi, ki jim noče izpolniti nobene, tudi opravičene zahteve. Körber se prav brazumno moti, ako misli, da mu bode novoustavljena nemška stranka „gemajnbirgšaft“ kaj pomagala. Čez tri mesece bodo Čehi pokazali svojo moč, proti kateri so zastoj vsi poskusi nemške levice. Kriza je torej le odložena, nikar pa ne odpravljena. Tudi v tem slučaju ni Körberjevi vladi prav nič pomagano, ako se na Ogrskem posreči novi vladi pod ministrom Kuen-Hedervarijem, da prične pogajanje zastran trgovinskih pogodb, zakaj pri nas v Avstriji morata biti carinski tarif in nagodba rešena pod roko parlamenta. Zato mora biti sedaj Körber v skrbeh, kako bo mogel to rešiti v pravem času!

Razpor v Košutovi stranki na Ogrskem.

V ogrski neodvisni stranki, ki ji je na čelu Košut, je nastal zaradi predsednika hud razpor. Ko je namreč prevzel ministrstvo prejšnji hrvaški ban Kuen-Hedervari, je strankin predsednik Košut pustil novemu ministru, da je snedel dano besedo glede odložitve vojnega zakona. Po dolgem zborovanju je prišlo do tega, da večina členov obstruira in nastopi proti novi vladi, na kar je Košut odložil predsedništvo. Na njegovo mesto je stopil na to poslanec Barabas z namenom, da pregovori prejšnjega predsednika, da prevzame zopet svoje mesto. — Toda vihar se je hitro podel. Ogrski listi že poročajo, da za sedaj stranka ne bo nagajala vladi, in da bo stari predsednik Košut

prevzel zopet prvo mesto. Nevarnost je za sedaj proč, vlada dobi vojaške novice in morda celo proračun. Predno bi pa prišle na vrsto druge večje stvari, bi se dali Košutovci morda na kak način malo pregovoriti. Ti mu sedaj ne bodo delali dosti sitnosti, a za hrbtom mu stojé še Banfocvi in liberalci. Položaj na Ogrskem je za enkrat še vse eno zelo zamotan in Kuen Hedervari je v velikih škripcih.

Vojska med Bolgarskim in Turčijo.

V zadnjem času se je stvar na Balkanu precej zasukala. Mislilo se je že od raznih strani, da bo tisto kavsanje med vstajniki in turško vojsko kratko malo ponehalo. Toda država je v takih stiskah, da je že sama izprevidela, da je najboljšo, če se dogovori z orožjem v roki nasproti Turčiji. Turek je postavil v zadnjem času cele armade vojske na bolgarsko-turški meji, in to je Bolgariji resen opomin, kaj da bo treba tudi storiti. Bolgarski knez Ferdinand je na vsak način zoper vojno, in ga Bolgari silijo, naj odstopi od vlade, toda Bolgari so vsi v ognju, da bi šli nad Turka. Zato so poslali precejšnje trume vojakov na mejo. Da bi Bolgari na zunaj to kolikor mogoče prikrili, govoré in poročajo ra zunanje države, da delajo to le zaradi beguncev, ki prihajajo iz Turškega. Resnico so povedali ruski krogi, ki trdijo, da je Bolgarija na meji pripravljena z vojsko in le samo čaka, kdaj da bo treba udariti.

Dogodki na Hrvaškem.

Vse ruvanje in upori na Hrvaškem so prizadeli v resnici toliko, da je ban Kuen Hedervari šel stran; toda kam!? Postavili so ga za njegovo samosilno počenjanje ne pred sodbo na odgovor, ampak na najvišje mesto, kar jih je na Ogrskem za cesarjem, namreč na ministerski stolec! Na njegovo mesto so pa postavili Pejačevića, moža, ki je Hrvat le po imenu, po telesu in duši in vsem, kar ima na sebi, je pa zagrizen Mažaron. On je graščak na Hrvaškem in se je pripravljal za to mesto že več let, in ne bo dosti boljši mimo prejšnjega bana. Ko je nastopil, je obljubil, da bo dal odstraniti vse nepotrebne ogrske napise, a sedaj poročajo, da je besedo že snedel. — Boji in upori pa se ravno tako nadaljujejo, in nič ne prenehajo. Bog sam vé, kaj se bo še izcimilo iz vsega tega!

Sprejem novega srbskega kralja Petra I.

Ko so na Srbskem oklicali Petra za svojega kralja, so sklenili, da mu izroči srbsko krono zato izvoljeno poslanstvo. V imenu poslanstva je spregovoril predsednik Velimirovič, in mu dejal, da zaupajo nanj vsi, zato so ga tudi izvolili za kralja. Kralj je na to odgovoril: „Nemogoče mi je danes izreči vso ono hvaležnost, ki polni mojo srbsko dušo danes, ko kakor vaš kralj vidim pred seboj vnuke onih junakov, ki so v družbi z mojim dedom in očetom postavili temelj srbski državi. Vso to hvaležnost izrečem z enim stavkom: „Zivio Srbska!“ — Novi kralj si je naročil krono pri pariškem zlatarju, ki mora biti narejena v treh tednih in ne sme veljati več kot 40.000 kron. Doslej srbski kralji niso imeli

krono, in kronanje kralja Milana in prejšnjega kralja Aleksandra se je izvršilo brez krone. Morebiti bo ta bolj srečen, ko bo imel kronano glavo! Ko se je kralj vozil iz Ženeve proti Belemgradu, je šel skozi Dunaj, kjer ga je pozdravilo veliko Srbov, Hrvatov in Slovencev. Zelo prisrčen pa je bil sprejem doma v Belemgradu. Na potu od kolodvora do stolne cerkve so stala društva in študentje. Raz okna so se vsipale na kralja cvetke in šopki. Kralj je odzdravljaj po vojaško in je imel na sebi generalsko obleko. V cerkvi je imel nagovor srbski metropolit, ki je dejal, da vse, kar se zgodi na svetu, se zgodi z božjim dopuščanjem. Nato je kralja blagoslovil. Kralj je ginjen odgovoril, da je to zanj slovesen trenutek, ko po 45 letih prihaja kot kralj v svojo domovino. Ministrom in njih tovarišem je izrekel svoje kraljevsko priznanje; dejal jim je: „Gospodje, storili ste svojo dolžnost nasproti dragi domovini.“ Iz cerkve se je peljal kralj v kraljevo palačo, kjer so ga čakali starešinstvo in poslanci. Kralj jim je rekel, da bo deloval vedno po volji svojega ljubelega ljudstva. Na ulicah je priredilo beligradske prebivalstvo take viharne ovacije, da se je moral kralj prikazati na hodniku. Vozil se je potem še po mestu. Drugi dan popoldne so pekli po cestah v Belgradu ovce, vole in jagnjice, in delili pečenko med ljudstvo. Zvečer je bila bakljada pod vodstvom dijaštva. Za tem so se vršile še velike ljudske veselice, med katere je prišel tudi kralj. Kralj se je vedel tako prijazno, da se je ljudstvu na mah priljubil. Srbsko ljudstvo govori: „Sedaj smo dobili res pravega kralja, kakor mora biti vsak dober vladar!“

Kardinal Vaughan †.

Prejšnjo soboto po noči je umrl v Londonu vestminsterski nadškof, primas katoliške cerkve na Angleškem, kardinal Herbert Vaughan. Rojen je bil leta 1832, sin škotskega častnika; po dovršenih šolah je stopil v sveti duhovski stan; v Rimu je bil povišan v doktorja svetega pisma. Bil je v raznih službah po Angleškem in je storil silno veliko za katoliško cerkev med razkolnimi Angleži. Posebno v socialnem pogledu je bil silno delaven ter je imel posebno srečo, da je srečno velikokrat poravnal spore med delavci in delodajavci. Angleški katolici bodo bridko pogrešali takega moža.

Od žene in otrok umorjen. V Divicu na Češkem se je nedavno nekaj grozovitega zgodilo. V stanovanje Stepankovo je prišel zdravnik ogledat mrliča. Pri tem je uvidel, da je smrt posledica več hudih udarcev in ran. Žandermerija, kateri se je vsa stvar naznanila, je zvedela, da sta Stepanek in njegova žena že dalje časa živela v prepiru, vsled česar je padel sum na ženo. Res se je dognalo, da sta sin in hči na povelje materino napadla svojega očeta, pri čemur sta jima pomagala še dva soseda. Ko je bila ta druhal aretirana, so žandarmi komaj ubranili, da niso razkačeni kmetje pobili nečloveških hudodelcev.

je v tem prijatelj, ki se mi je sedaj bil pridružil na popotovanju po Belokrajini, rekoč: „E nu! Menim, da naju ne požró, če tudi se nekamo drzno vedó.“ Da sem hotel spraviti, prišedši v Metliko, najprvo Plantanov shod v svoje rešeto, mi ni sila še posebej povdarjati. In čujte! to sem zvedel, da „v čitalnici Plantan je bil, s prvaki rujno vince pil“. Javnega shoda se torej ta junak ni upal prirediti, četudi je rjovel „Narod“ pred par leti, da Plantan „ne zboruje pri zaprtih durih“, kakor „general klerikalcev dr. Šušteršič“. Da zboruje dr. Šušteršič pri „zaprtih durih“ je seveda pokazal pri treh farah, ko je govoril pod starodavnimi lipami nad 500 volivcem. Pravijo, da bi bili nekateri metliški mestni očetje skoro kmalu do solz ginjeni vsled Plantanovega govora, v katerem je povdarjal svoje v svrhu zgradbe belokranjske železnice storjene korake. Da pa Plantan v resnici ni nič storil, se je dognalo pozneje, ko so vprašali navihani „klerikalci“ svoje poslance, če je to res, kar je kvasil Plantan. To pa seveda ne ovira nič nekaterih metliških liberalcev, da so še bolj zatelebani v Plantanovo dolgo brado in ga ne vprašajo, kaj je on pač storil že za svoje volivce, vsaj je imel obljub na „cente“, ko se je potegoval za poslaništvo. S tem si hočejo pač le umiriti svojo vest, da so se precej zmotili, ko so dajali zapisovati na svoje volivne listke Plantana za poslanca. Ali pa ni to gorostasna omejenost? V Metliki so nama nadalje tudi povedali, da je oproščeno od deželne vlade „Kmetijsko društvo“ globe 200 kron, na katero je bilo obsojeno lansko leto od črnomaljskega glavarstva. S tem so dobili nasprotniki gospodarskega združevanja zopet eno po „grbi“ in sedaj se zopet lahko zberó v kaki gostilni in jedó na petek pečenega janca. V Metliki sva si ogledala tudi novo zgrajeni „mestni mlin“. Koliko je pa stala ta koliba, na to vprašanje nama ni znal nihče prav odgovoriti. No, saj imajo metliški lučnjaki tudi popolnoma prav, če ne pridejo na dan z računi, — sem si mislil, — ko se nihče ne briga za gospodarstvo in se le takrat malo potarna, kadar je treba brojiti novce. Kaj ne, imenitno gospodarstvo! To nam dokazujejo tudi tiste „rogomentne“ metliške stopnice, na katerih bi si človek skoro polomil noge. Toda tudi to je odpustljivo metliškim lučnjakom, ker tem švigajo vse druge misli po glavi, kakor pa take malenkostne stvari. Na vodovod, ki je ena najnujnejših potreb, se niti ne misli. pač pa straši po glavi pedenj-možic-laket-brade že električna razsvetljava, kateri se bode bržkone zopet prikimalo. Z enega stališča bi imel ta cvili-možic tudi prav, bi vsaj po noči bolj videli tatove, kateri so v zadnjem času začeli obiskovati Metliko. Nedavno so namreč neznaní tatovi vlomili v vinsko klet trgovca

Skušeka in so ukradli iz kletij 10 litrov slivovke in 6 steklenic likerja „Triglava“. Tudi pri prodajalnici trgovca Rajmerja so poskušali ulomiti, toda bili so prej prepodeni. Pravijo, da so izvršili tatvine najbrže cigani. Prav po „antikristjansko“ je naredil tudi oni človek, ki sedi sedaj v Novem mestu v preiskovalnem zaporu, ker je v kompaniji z drugimi si hotel prilastiti zlahka več glav svinj. Ljudje se močno čudijo temu dejanju, a mi se pa nič, ker nam okolnost, da je bil velik znanec metliških liberalcev in prav posebno konfucijev, vse pove. Pravi liberallec pa itak ne dela rad razlike med mojim in tvojim. Ko so mi v Metliki še poročali, da je bil izvoljen cestnim načelnikom oskrbnik g. Davorin Vukšinič, kateri se v istini mnogo trudi, da so se ceste zadnja leta zboljšale v tem okraju, sva se podala s prijateljem proti Suhorju. Med potjo je nama pripovedoval nek mož, da kaže tudi letos trtje v teh krajih jako lepo. Na Suhorju samem sem pa izvedel, da so dobili baš pretekle dni novo brzojavno postajo. Naprej po Belokrajini se jo pa nisva upala udariti, ker je začela postajati že huda vročina tod in zato pa tudi ne morem „Domoljubovcem“ postreči z drugimi novicami iz Belokrajine. Sicer vam pa drugi pot kaj več!

Znatekdo.

Iz Zatične se nam piše: Tako lepega in pomenljivega dne za našo župnijo še ni bilo kakor je bil praznik sv. apostolov Petra in Pavla. Ta dan so presvitli gospod knezoškof z dvema opatoma blagoslovili našega ljubljenelega gospoda prijorja Gerarda za opata.

Vsa vas je bila praznična. Vitki mlaji, mnogo slavolokov, zastav, vencev je bilo po vasi. Lepo število duhovnikov, — našeli smo jih nad 40 — med temi tri opate, novomeškega prošta, vojaškega župnika iz Zadra, msgr. Jaklič, dekane iz Šmartna pri Litiji, iz Trebnjega, iz Kočevja, in tudi nekaj posvetne gospóde: kot princezinja Windischgraetz, grofinja Olga Močenigo, domači župan Gorišek in dr. Vsi ti so šli v sprevodu v krasno ozaljšano cerkev. Tu je imel govor gvardijan in župnik iz Ljubljane P. Hugolin, ki nam je v kratkih besedah razložil kaj je opat, njegovo čast in odgovornost v samostanu ter obrede blagoslovljenja. Pri slovesni sveti maši, katero je daroval pri velikem oltarju presvitli g. knezoškof ob obilni asistenci, pri oltarju sv. Bernarda pa novoimenovani opat z dvema drugima opatoma, je prejel novi opat iz škofovih rok sveto obhajilo. Po sveti maši je šel novi opat z mitro in palico po cerkvi ter blagoslovil na tisoče broječo množico. Popoludne ob 1/4. uri so bile slovesne večernice, ki jih je imel milostni gospod opat Gerard. Za njimi pa so presvitli gospod knezoškof Anton Bonaventura sprejeli 40 deklet in 12 mlade-

ničev v Marijino družbo. Zvečer so domači pevci pod vodstvom g. nadučitelja Kovača priredili milost. g. opatu lepo podoknico. Vsa vas je bila sijajno razsvetljena, rakete in bengalična luč so razsvetljevale lepo ozaljšano samostansko poslopje. Bog nam ohrani še mnogo let našega ljubljenega in milostnega gospoda opata, ki si je v dobi petih let, odkar je prišel k nam v Zatičino kot prijor pridobil srca vseh Zatičanov.

Iz Borovnice. V nedeljo, na sv. Marjete dan smo imeli cerkveno žegnanje (patrocinij). Iz Ljubljane je prišel g. kanonik dr. Čekal, da je blagoslovil novi krasni cerkveni portal in nova vrata — delo hvali g. Tomana iz Ljubljane — popoldan je pa sprejemal mladeniče v novo Marijino družbo. Dolgo smo ustanovljali, slednjič smo vendar tudi ustanovili mladeniško Marijino družbo. Bog živi vrle mladeniče, ki so se v tolikem številu odzvali, daj jim še vstrajnosti, katerim naj kmalu slede še vsi dobromisleči. — Prihodnji mesec bomo v novi hranilnični hiši pripravljali dvorano za Marijine družbe, kjer bomo imeli igre in veselice itd., kjer bo naš novi dom. Tudi v Borovnici se hočemo gibati kakor drugod po Kranjskem, a nočemo zaostajati.

Hranilnica in posojilnica za Borovnico, Preserje in Rakitno s sedežem v Borovnici posluje že drugo leto. Ustanovili smo jo lansko leto meseca februarja, ker je bila zelo potrebna, le škoda, da se ni kakih 15 let poprej ustanovila. Nek dobro znani dopisnik je pred kratkim časom prvič malo pozabljaval v „Slov. Narodu“ čez njo, češ, da je nepotrebna in celo škodljiva. Da je njemu bolj pri srcu in mu več koristi vrhniška kmetska posojilnica, mu radi verujemo. O potrebi naše hranilnice in posojilnice naj govore te-le številke: Letošnjo polovico leta t. j. od 1. januarja do 30. junija je bilo prometa 215.271 K 92 v.; hranilnih vlog je bilo 214 za 85.133 K 84 v.; posojil je bilo 85 za 76.266 K 80 v.; izplačali smo hranilnih vlog za 15.617 K 69 v.; posojil so vrnili 6451 K. Kaj niso to precej velike številke? Pa bi bile še veliko večje, ko bi jo vsi podpirali, ki podpirajo še vedno tuje denarne zavode. Zakaj? Možno, malo več čuta za vkupnost je treba. Držimo vkup! Uradni dnevi so: nedelja, torek popoldne od 2. do 4. ure in četrtek dopoldne od 9. do 12. ure.

Letos imamo v Borovnici in okolici veliko tujcev-letovičarjev, a jih bo gotovo vsako leto vedno več. — Lesno trgovino imamo razvito kakor malo kje na Kranjskem. Vodnih žag je v naši župniji nad 20, med njimi tri na turbino, g. Gale v Bistri ima parno žago, jednako postavlja tudi g. Kobi v Borovnici; g. Švigelj z Brega je napravil letos tovarno za stole in upognjeno pohištvo, katera je

sedaj že druga v župniji. Vodovodov imamo v Borovnici 6, v okolici tudi 6. Znabiti dobimo še električno luč, saj že par let ponujamo okoli vodno moč iz v resnici krasnih a premalo znanih vodopadcev v „Peklu“. Vse kaže, da napredujemo in da bomo še bolj! Nazadujemo pa v tem, da gre vsako leto, da skoro vsak teden veliko ljudi, tudi cele družine v Ameriko, da zelo pomanjkuje delavskih moči.

Ribniški jastreb. Ribniškega novičarja ne bo več. Opešal je zato, ker je hodil peš, morda ga je pa tudi kdo prebodel noter do smrti; kaj se ve, sovražnikov je imel dovolj. No zdaj bom pa jaz sicer ne hodil, ampak letal. Saj je pa peš hoditi tudi zadnja, kdo pa še hodi peš? Železnica, bicikelj, avtomobil in balon, to je za današnji prosvitljeni čas. Jaz bom pa še hujši kot balon; perutnice, te so še največ vredne. Ne bo mi treba cokljati po našem ribniškem svetu, kar dvignil se bom tje gori pod nebeški obok, pa bo. Moja pot ne bo nikdar blatna in nikdar kamnita, ne trda in ne umazana in tudi se mi ne bo treba potikati od vasi do vasi, kakor se je rajni novičar, temveč tje gori visoko se bom dvignil in malo bom migal in trepetal bom tam gori s perutami in bistre svoje oči bom metal zdaj tje v Struge, zdaj v Loški potok, gori na Rob ali doli v slavno znane Makuše, z eno besedo, kamor bom hotel.

Enkrat sem že poskusil. Dobro je šlo. Kako prijetno je, ker se vse obenem pregleda in — šic, pa smo v Ljubljani v uredništvu in ni treba krošnje, kar v svoji bistri glavici prinesem novice. In kdo ti more tam gori kaj? Na zemlji te kmalu kdo oplazi, ako ga kaj potiplješ, tam gori pa ne, četudi mu s kremplji preiščem jetra in možgane ali ga kavsnem s kljunom tje noter v zeleni žolč, nič mi ne more.

No gori sem bil visel pod sinjim nebom in zrl doli v našo Ribnico, obenem pa sem videl tje v Kranjsko „črno goro“ in notri črnogorskega junaka, takisto najbolj in-tel-egentnega Janka.

V Ribnici in v „črni gori“ so se oni dan smejali in jezili, toda smeh v Ribnici je bil liberalen, v „črni gori“ pa klerikalen. Preskrbel ga je črnogorcem naš Janko. Sinčka ima naš Janko še ne šest let starega. V cerkvi je bil ta sinček poreden in skrbna učiteljica ga je posvarila na način, da Janku ni bil všeč in je rekel, da je razžaljena njegova čast. S tem je Janko razodel, da je njegova čast spravljena v sinčkovih hlačah. Tudi v sodniji v Ribnici so bili tega mnenja in še celo v Novem Mestu. V Gradcu so pa jeli dvomiti, da bi takisto inteligen ten mož kot je naš Janko imel res svojo čast notri v kratkih hlačah svojega petletnega otroka, zato so pa naročili, naj v ribniški sodniji še enkrat in sicer bolj

natanko pogledajo, kje je Jankova čast. Janko pa ni maral nositi sinčkovih hlačic v Ribnico, zato bo rajši plačal visoko svotico svetlih kronic onim, ki so bili mnenja, da ima on v hlačcah sinkovih svojo čast. Črnogorci se mu smejejo in jaz bi se mu tudi, ako bi se mogel smejeti jastreb.

V Ribnici se pa smejejo liberalci. No saj ta smeh so si drago kupili. Bog ve koliko v zgubo so dajali, da so zadrugo udušili. Zdaj mislijo, da so jo oni, pa se je sama. V zadrugi namreč so imeli slovar ali besednjak, kjer so vse besede, ki se začenjajo z ne — in končujejo na — ost in to je zadrugo pokončalo. Ta polom slabo vpliva na ljudstvo, pa ničesar se ni treba bati. Pazite povsod, da ne bo ne — v društvih pa bo dobro. —

Gori v Slemenih nekaj vre, pa moram malo bližej leteti, da natančneje ogledam in vam prihodnjič sporočim.

Slovenski novičar.

Novo maše bodo imeli letos v ljubljanski škofiji:
 Iz IV. l. gg.: Cepuder Rudolf 26. julija v Ljubljani pri čč. gg. uršulinkah, Černe Leopold 26. julija pri D. M. v Polju, Gostiša Jožef 26. julija v Idriji, Jovan Janko 19. julija v St. Vidu nad Ljubljano, Kraker Jožef 19. julija na Brezjah, Marolt Vinko 2. avgusta v Krškem pri čč. oo. kapucinih, Mikuš Ivan 2. avgusta na Črnem Vrhu pri Idriji, Natlačen Peter 26. julija v Košani, Premrl Stanko 19. julija v St. Vidu pri Vipavi, Steržaj Frančišek 26. julija v Cirknici, Vovko Frančišek 26. julija v Skocjanu pri Dobravi; iz III. l. gg.: Kajdiž Valentin 2. avgusta pri sv. Petru v Ljubljani, Kovič Jernej 29. julija pri sv. Heleni pri Dolu, Kreč Anton 2. avg. v Trzinu pri Mengšu, Lovšin Ivan 16. julija v Ribnici, Perko Ivan 19. julija na Brezjah, Wilfan Frančišek 26. julija v Žabnici pri Škofji Loki, Zajc Frančišek, Zajc Pavel 19. julija v Ljubljani pri čč. gg. lazaristih, Zupančič Ivan 26. julija v Črnomlju.

Imenovan je profesorjem veronauka na realki v Idriji č. g. Alfonz Levičnik, doslej namestni učitelj na gimnaziji v Kranju.

Umril je v Pulju č. g. kanonik Janez Belec, rojen v Gorjah na Gorenjskem. Dosegel je starost 57 let. Kanonikom je bil imenovan še-le nedavno.

Laški listi so takrat zagnali proti imenovanju gosp. Belca silen hrup. Bil je zvest sin svojega naroda, vsled česar je mnogo pretrpel. Naj v miru počiva!

Župnija Duplje je podeljena čast. g. Antonu Stenovcu, župniku na Selih pri Kamniku.

Prezentiran je za župnijo Škocijan pri Turjaku č. g. Jakob Merc, župnik pri Sv. Trojici nad Cirknico.

Salezijanci Kdor hoče dati v salezijanski zavod na Rakovniku pri Ljubljani kakega zanemarjenega dečka, kateri je dolžan obiskovati še ljudsko šolo, blagovoli oglasiti se ustno ali pismeno pri vodstvu zavoda na Rakovniku, da mu naznani pogoje vsprejema. — Zavod ima slovensko ljudsko šolo in sicer ne vsprejema dečkov samo s Kranjskega, temveč tudi s Primorskega, Štajerskega in Koroškega.

Novo katoliško izobraževalno društvo se snuje v Boštanju na Savi. Želeti bi bilo, da bi v vseh župnijah pričeli že skoro z ustanavljanjem katoliških izobraževalnih društev!

Volitev župana in svetovalcev v Starem trgu pri Ložu. Iz Starega trga pri Ložu nam pišejo. Soglasno je bil voljen županom Anton Ponuda, svetovalci pa so izvoljeni sledeči občinski odborniki: Janez Janežič, Janez Planecki, Janez Krašovec, Valentin Kotnik, Jernej Kočever, Jernej Poje, Anton Hace, Jože Škrbec, Juri Bavec in Miha Baraga, vsi odločni katoliški narodni možje. Vsled raznih prizivov se je volitev zavlekla za eno leto skoraj. Izmed 33 občinskih odbornikov pripadajo le trije liberalni stanki.

Županom v Škofji Loki je bil dne 7. julija izvoljen gospod notar Niko Lenček skoro soglasno, le dveh ali treh glasov ni dobi! Povdarjal je, da je narodno-naprednega mišljenja, a zmeren in pravičen. Ker se je zanašalo na njegovo pravičnost, katero je že večkrat pokazal, so naši somišljeniki njemu oddali glasove. — Svetovalcem so bili izvoljeni gg. Lovro Sušnik, Gašper Čarman, dr. Anton Arko in Konrad Pecher.

Romanje v Oglej in na Sv. goro se ne bo vršilo ta mesec, ampak ali avgusta ali septembra. Kdaj prav, to bomo naznanili pravočasno. Prosimo pa, da se oni, ki menijo iti, oglašé takoj, da vemo, ali naj preskrbimo posebni vlak ali ne. Voznina iz Ljubljane tja in nazaj v III. razredu bo stala 5 do 6 K, v II. pa okolu 10 kron. Kdor bo med potjo vstopil, primeroma manj. — Še enkrat pozivljemo verne Slovence, da se mnogobrojno udeležé tega prvega skupnega romanja na grob naših patronov sv. Mohorja in Fortunata, ki sta odprla našim krajem vir sv. vere, da jim tem potom izkažemo češčenje in hvaležnost za toliki dar. Oglasila sprejema gosp. kanonik dr. F. Čekal v Ljubljani.

Iz Podbrezlj. Podbreški mladeniči in mladenke so igrali dne 28. in 29. junija „sv. Elizabeto Turinško.“ Ker je predstava izborna izpadla, so jo na splošno željo ponovili dne 5. julija. Nastopi posameznih oseb so bili hvalevredni. Največja zasluga zato gre gg. učitelju Ivanu Sprachmann in gospe Pavlinovi. Z dohodki so pokrili stroške za krasen nov gledališki oder.

O velikem požaru v Čatežu pod Zaplazom se nam piše: S Čateža pod Zaplazom dne 2. julija 1903. Danes zjutraj je požar uničil hlev in pod Stanislava Ravnikarja tukajšnjega gostilničarja. Rešili so iz ognja samo živino in nekaj obleke. Zgodila se je pri tem velikem požaru prav občutna nesreča očetu Oroslavu Ravnikarju: zdrsnila mu je iz žepa denarnica s 1970 K, pa ni vedel kdaj. Ali je denar zgorel ali se ga je polastila zlobna roka; nikjer ga ne najdejo. Oče in sin imata torej prav veliko škodo. — Posestnik ni bil zavarovan. Kaj je požar povzročilo ni znano. Da je bila sapa, bi bil lahko cel Čatež pogorel.

Bankovci za 10 gld. Do 31. avgusta 1903 še sprejemajo vsi uradi bankovce po 10 gld., pozneje do 1. septembra 1903 samo glavni zavodi avstro-ogrske banke. Po 1. septembru se zamenjajo ti bankovci samo s posebnim dovoljenjem generalnega sveta avstro-ogrske banke.

Za smeh in kratek čas.

O belisk.

(Sestavil L. Brus.)

a	soglasnik
a a a	riba
a a a a b	število
c c d d d	ribičevo orodje
e e e e e	reka na Kranjskem
e e e h i	sadno drevo
i i i i i	trdnjava na Hrvaškem
j k k k k	živalsko ime
k k k l l	vas na Gorenjskem
l l m m m	kralj pred Kristusom
n o o o o	pijača
p p r r s	pobožen mož
s s t t v	geometrijsko telo
v v z ž ž	del sveta

Štirikota:
(Sestavil Fr. Stamoj.)

1	2	3
2	1	2
3	2	1

a	a	e
e	l	s
v	v	v

Črka Z

a a a c e
a e
a l
l l n
n v
o v
p r t v v

V črki Z ste dve
krstni imeni, dve ži-
vali, rastlina in vas pri
Ljubljani

Rebus.

E tisoč'e let' $\frac{3}{jsti}$ neva ar nov'o
bol ,Bel.

Rešitev ugank v zadnji številki
Besedne uganke.

I.

Sveta brata Ciril in Metod.

II.

C S B
e l a
C e l o v e c
S l o v a n i
B a v a r e c
e n e
c i c

III.

Počitnice so tu!

Črka F.

K a m n i k
m o
a a s
l a n
i a
j
g a d

Rebus.

Peter I. je novi vladar Srbije.

Vse so prav rešili: Andrej Porenta v Virmažah; Marija Sila v Trebnjem; Ivan Zgur in Ivan Kete, dijaka v Ljubljani.